

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

OKUMUŞ, M. (2021). Dijital Ortamda Kültür Elçileri: Türkiye Mezunları. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (3), 1114-1131.

Dijital Ortamda Kültür Elçileri: Türkiye Mezunları

Meryem OKUMUŞ^(*)

Öz: Uluslararası alanda ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütürken en çok başvurduğu alanlardan biri de eğitimidir. Uluslararası eğitim programları aracılığıyla birçok ülkeyle siyasi, ekonomik, akademik ve kültürel anlamda işbirliği yapmaları ülkelere oldukça avantaj sağlamaktadır. Eğitim diplomasisi ile ülkeler arasında kültürel iletişim ve etkileşim de kurulmaktadır. Uluslararası öğrenciler de kültürel bağların korunması noktasında birer kültür elçisi haline gelmektedir. Türkiye de uluslararası mezun öğrencilerle çeşitli platformlar aracılığıyla ilişkilerini sürdürme çabası içerisinde. Günümüz dijital dünyası da mezun öğrencileri bir araya getirme ve kültürel etkileşimin devamının sağlanmasında etkili araçların başında gelmektedir. Türkiye, uluslararası mezun öğrencileri ile dijital ortamlarda ilişkilerini sürdürmek amacıyla Türkiye Mezunları dijital platformu üzerinden mezunları ile bir araya gelmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada eğitim diplomasisi bağlamında birer kültür elçisi olan uluslararası mezun öğrencilerin dijital kültür elçisi olmalarına imkân sağlayan Türkiye Mezunları dijital platformu misyon, amaç ve işlevleri doğrultusunda nitel araştırma tekniklerinden betimleyici analiz yöntemiyle incelenmektedir. İnceleme sonucunda dijital platformun eğitim diplomasisi ve kültürlerarası iletişim açısından önemli bir işleve sahip olduğu görülmüş ancak platformun sıklıkla güncellenmediği tespit edilmiştir. Dijital dünyanın da hız ve güncellik beklediği göz önünde bulundurulduğunda bu eksikliğin giderilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu diplomasisi, eğitim diplomasisi, kültür elçileri, kültürlerarası iletişim, dijitalleşme

Cultural Ambassadors in the Digital Environment: Turkey Alumni

Abstract: Education is one of the fields that countries apply most when carrying out their public diplomacy activities in the international arena. Cooperation with many countries politically, economically, academically and culturally through international education programs provides a great advantage to the countries. Cultural communication and interaction are also established between countries through educational diplomacy. International students also become cultural ambassadors at the point of protecting cultural ties. Turkey also strives to maintain its relations with international graduate students through various platforms. Today's digital world is one of the most effective tools in bringing graduate students together and maintaining cultural interaction. In order to maintain relations with international graduate students in digital environments, Turkey comes together with its graduates through the Turkey Alumni digital platform. From this point of view, in this study, the Turkey Alumni digital platform, which enables international graduate students, who are cultural ambassadors in the context of education diplomacy, to become digital cultural ambassadors, is examined with the descriptive

^{*}) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü (e-posta: meryem.okumus@atauni.edu.tr) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0003-2096-802X>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate® intihal incelemesinden geçirilmiştir.

analysis method, one of the qualitative research techniques, in line with its mission, purpose and functions.

Keywords: *Public diplomacy, educational diplomacy, cultural ambassadors, intercultural communication, digitalization*

Makale Geliş Tarihi: 09.07.2021

Makale Kabul Tarihi: 20.09.2021

DOI: 10.53487/ataunisobil.958059

I. Giriş

Ulusal çıkarlarını dünya sahnesinde tanıtmanın en iyi yolunun eğitim olduğunu düşünen ülkelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Eğitim alanının kamu diplomasisi açısından önemli bir uygulama alanı olması, uluslararası öğrencileri de ülkeler açısından önemli hedef kitlelerden biri konumuna getirmektedir. Özellikle uluslararası öğrenci ve öğretim üyesi değişim programları, burs programları, farklı ülkelerde öğrenim görme imkânı ile uluslararası öğrenciler farklı kültürleri tanıyarak ülkeler için birer kültür elçisi haline gelmektedir. Dünyada ve Türkiye’de uluslararası öğrencilerin sayıları her geçen gün artış göstermektedir. Öğrenci hareketliliklerini arttıran önemli gelişmelerden biri de küreselleşmedir ve küreselleşme her kurum, yaşam alanı ve şekilleri üzerinde etkileri olan bir kavramdır. Küreselleşme, hayatın her alanında değişim ve dönüşümlere neden olmuş, eğitim kurumları da bu değişim ve dönüşümden etkilenmiştir. Üniversiteler, okullar, dil kursları gibi eğitim kurumları da ülkelerin yabancı kamularını etkilemelerinde, olumlu imaj ve itibar oluşturmalarında, kültürel değerlerinin dağıtımında hem hedef hem de kaynak olmuşlardır.

Uluslararası ilişkiler alanında da etkili olan küreselleşme, yumuşak güç, kamu diplomasisi gibi kavramların da doğmasına zemin hazırlamış ve yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi toplumları birbirine bağlamış ve yaşanan gelişmeler ile özellikle iletişim ve diplomasi alanlarının yolları daha çok kesişmeye başlamıştır. Küresel süreç, ülkeleri hedef kamuları ile iletişimden ziyade ilişki kurmaya yönlendirmiştir. Bu bağlamda ülkelerin askeri ve ekonomi gibi sert güçlerinin yanı sıra kültürel ve tarihi değerleri gibi yumuşak güç unsurlarını kullanarak uluslararası alanda söz sahibi olmak, olumlu bir imaj ve itibar kazanmak ve sürdürmek, amaçları doğrultusunda yabancı kamuoylarının desteğini alma hususunda iletişim faaliyetlerine ihtiyacı vardır. Uluslararası öğrenci akışı olayı da bu durumla yakından ilgilidir. Öğrenim gördükleri ülkeleri kültürel anlamda yakından tanıma fırsatı bulan öğrenciler, ülkelere döndüklerinde tanıdıkları kültürleri çevrelerine tanıtmaktadır. Bu bağlamda kültürel iletişimin yaygınlaşması adına ülkelerin etkin bir eğitim diplomasisi sürecini yönetmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin eğitim almak için ülke seçim tercihlerini etkileyen ve onları yönlendiren sebepleri öğrenmek, öğrenim sırasında öğrencilerin ülkeyi tanımaları adına sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlemek, mezun olduklarında da kurulan ilişkinin devam ettirilmesi adına farklı uygulamalar geliştirmek etkin bir eğitim diplomasisi süreci içerisinde yer almaktadır. Etkin bir eğitim diplomasisi süreci ile uluslararası öğrencilerin nezdinde olumlu bir ülke imajı ve itibarının şekillenmesi mümkündür. Bu bağlamda bu çalışmada ilk olarak kamu diplomasisi ve eğitim

diplomasisinin kavramsal çerçevesi çizilmeye çalışılırken kültürlerarası iletişim kavramı kamu diplomasisi ve eğitim diplomasisi perspektifinden ele alınmaktadır. Son olarak da dijital kültür elçileri olarak Türkiye mezunları dijital platformu nitel araştırma tekniklerinden betimleyici analiz yöntemi ile incelenerek eğitim diplomasisi ve kültürlerarası iletişim açısından değerlendirilmektedir.

II. Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramı 20. yüzyılın ikinci yarısında modern anlamda tanımlanmış olsa da aslında uygulamaları çok daha eski tarihlere dayanmaktadır. Özellikle Birinci Dünya Savaşı sırasında yaygın olarak kullanılan kamu diplomasisi, hükümetlerin yeni diplomatik uygulamalar kümesine vurgu yapmaktadır. Söz konusu dönemde yapılan uygulamalar; Almanların denizaltı savaşı politikası üzerine art arda yaptığı açıklamalardan barış şartlarının açık bir şekilde kamuya beyan edilmesinden 8 Ocak 1918 tarihinde Woodrow Wilson'un "On Dört Nokta" bildirisinde 'açık barış antlaşmaları' ifadesine kadar farklı şekillerde ortaya çıkmıştır (Cull, 2020: 13). Soğuk Savaş'ın başlangıcında ülkelerin ilgi alanına giren diplomasi, kitlesel medya (dönemin en etkili kitle iletişim aracı radyo) sayesinde kamunun düşüncesine dikkat çekmeye başlamıştır (Gilboa, 2008: 55). Bu dönemde kamu diplomasisi ise süper güçlerin ideolojik mücadeleleri kazanarak ve hassasiyet oluşturarak kamunun "kalplerini ve zihinlerini" kazanma ihtiyaçları çerçevesinde destek toplamalarında daha önemli bir araç haline gelmiştir (Proedrou ve Frangonikolopoulos, 2012: 731). Kamu diplomasisi günümüzde de ülkelere uluslararası alanda kamuoyu oluşturma, kitleleri harekete geçirme, toplumsal değişimi sağlama ve ülkelerin olumlu bir imaj ve itibara sahip olabilecekleri bir iletişim zemini hazırlamıştır.

Kamu diplomasisi terimi modern anlamda 1965 yılında, Tufts Üniversitesi'ndeki Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu'nun dekanı olan Edmund Gullion tarafından ortaya atılmıştır. Gullion, kamu diplomasisini "hükümetlerin, özel grupların ve bireylerin, dış politika kararlarını etkilemek için diğer halkların ve hükümetlerin tutum ve görüşlerini etkileme araçları" olarak tanımlamıştır. Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi (fletcher.tufts.edu) tarafından kavrama ilişkin ilk tanımlamalardan biri yapılmış ve literatürde sıklıkla alıntılanan bu tanımlamada kamu diplomasisi; "...kamu tutumlarının dış politikaların oluşumu ve yürütülmesi üzerindeki etkisi. Uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasinin ötesindeki boyutlarını kapsayan hükümetlerin diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmaları; bir ülkedeki özel grupların ve çıkarların diğer ülkedekilerle etkileşimi; dış ilişkilerin raporlanması ve politika üzerindeki etkisi; diplomatlar ve yabancı muhabirler arasında olduğu gibi, işi iletişim olan kişiler arasındaki iletişim ve kültürlerarası iletişim süreçleri" olarak ifade edilmiştir.

Yüzyıllardır süregelen geleneksel diplomasi faaliyetlerinin küreselleşen dünyada tek başına sınırlı etkisinin yanı sıra kamu faktörünün de güç kazanmasından dolayı devletten kamuya yönelik faaliyetleri içeren kamu diplomasisi faaliyetleri ağırlık kazanmaya başlamıştır. 21. yüzyılda internetin ortaya çıkışı, kamuya açık iletişim platformları ve çok kutuplu bir dünyaya geçişin, şüphesiz kamu diplomasisinin pratiği ve rolü üzerinde de etkileri vardır (Pamment, 2013: 1). Bu etkiler ile kamu diplomasisi yabancı ülkelerin

halklarına yönelik tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra yabancı kamularla ilişki inşa etmeyi de öngörmektedir. Kamu diplomasisinin yabancı kamuoyunu bilgilendirmek, yabancı kamuoyu üzerinde yaratılan etkiyi arttırmak, yanlış anlaşılmayı düzeltmek ve yabancı kamularla ilişki inşa edilmesinde kullandığı birçok uygulama alanı mevcuttur. Bu uygulama alanlarının başında, kültür-sanat, spor, eğitim ve teknoloji gelmektedir. Özellikle kültür ve sanat (edebiyat, müzik, film, dans vb. gibi) unsurları ile sanatçıların ve profesyonellerin (Cull, 2009a: 22; Grincheva, 2013: 11) ülkelere uluslararası alanda kendi değerlerini anlatma ve kültürel etkileşimlerin sağlanması noktasında önemli rolleri olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda ülkeler arası kültürel köprülerin kurulması ile kültürel etkileşimin sağlanmasında eğitimin de etkili kamu diplomasisi alanlarından biri olduğu görülmektedir. Eğitim diplomasisinde temel amaç uluslararasılaşmadır. Uluslararasılaşma ise bir üniversitenin “bir kurumun uluslararası sahnede etkisini, görünürlüğünü ve/veya pazar payını arttırmak için daha fazla uzağa” ulaşma çabalarını ifade etmektedir (Chan, 2004: 33). Uluslararası eğitim ile ülkeler doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik katkılar elde edebilmektedir. Bu nedenle de ülkeler açısından uluslararası eğitim cazip hale gelmektedir. Aynı zamanda ülkeler ve kültürler arasındaki işbirliği ve dayanışmanın artırılmasında etkili bir kamu diplomasisi aracı olarak görülen uluslararası öğrenciler, eğitim gördükleri ülkelerin tanıtımına katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca ülkelerin uluslararası öğrencileri çekmek için yaptıkları akreditasyon ve standartları sağlama çalışmaları da ülkedeki eğitim kalitesinin yükselmesine olumlu etki yapmaktadır. Bu bağlamda uluslararası eğitime katkı sağlamayı amaçlayan ülkeler, uluslararası değişim programları, uluslararası burs programları ve uluslararası staj programları vb. gibi programları hayata geçirerek ülkeler arası kültürel etkileşimin oluşmasını da zemin hazırlamaktadırlar. Eğitim diplomasisi olarak da adlandırılan bu uygulama alanına ülkeler son zamanlarda çok fazla yatırım yapmakta ve stratejik planlamalarına ağırlık vermektedir.

III. Kamu Diplomasisinin Etkili Aracı Eğitim Diplomasisi

Kamu diplomasisi alanında ülkelerin en çok tercih ettiği uygulama alanlarından biri olan eğitim ile dünya çapında kültürel ve eğitimsel alışverişler kurulmakta ve böylece ülkeler kamuları ile ilişkiler inşa edebilmektedir. Üniversiteler ve okullar gibi eğitim kurumları da eğitim diplomasisinin başlıca araçlarını oluşturmaktadır. Burs, barınma, ücretsiz dil kursları, ücretsiz sağlık hizmetleri, danışmanlık hizmetleri vb. gibi uygulamalar ile ülkeler, uluslararası öğrencileri desteklemekte ve bu öğrencilerin kendi ülkelerine döndüklerinde eğitim aldıkları ülkeler ile bağlarını devam ettirmeleri beklenmektedir. Farklı ülkelerin kültürlerini tanıma imkânı yakalayan ve kendi ülkelerine dönen uluslararası öğrenciler eğitim aldıkları ülkeler ile bir köprü oluşturmakta ve kültürel elçiler haline gelmektedir. Bu bağlamda dış politika açısından, öğrenci değişim programları ve uluslararası eğitim işbirlikleri, uluslararası öğrencileri eğitmenin eğitim sağlayıcıya yakınlık yaratacağı ve öğrencilerle gelecekteki ekonomik ve siyasi ilişkileri kolaylaştıracağı öngörüsünden dolayı “gelecekteki siyasi ilişkilere diplomatik yatırım biçimi” olarak görülmektedir (Mäkinen, 2016: 185). Aynı zamanda kültür programları, kütüphaneler, eğitim değişimleri ve kültürel ziyaretler gibi faaliyetler de ülkelerin kültürel yaşamının kalitesini, canlılığını ve çeşitliliğini teşvik etme amacına

hizmet etmektedir. Eğitim ve kültür gibi yumuşak güç unsurları arasında güçlü bir bağ bulunmakta ve ülkeler kendi kültürleri yoluyla imaj ve itibarlarını iyileştirme, uluslararası iyi niyeti geliştirme ve buna bağlı olarak karşılıklı ön yargıları yıkarak uzun vadeli ilişkiler inşa etme çabası içerisinde.

21. yüzyılda birçok alanda yaşanan dönüşümlerle hedef kitle profilleri de değişim ve dönüşüme uğramış ve hedef kitleler kurumlarla ilişkilerine etki edecek konularda bilinçlenmeye başlamıştır. Bununla birlikte toplumsal sorunlara duyarlı kurumların hedef kitleler nezdinde olumlu imaj ve itibara sahip olabilmesi ve yeni bir medya alanının ortaya çıkması gibi faktörler kurumları hedef kitleleri ile diyalog temelli bir iletişim kurmaya mecbur kılmıştır. Kurumlar gibi ülkeler de hedef kamularının desteğini ve sempatisini kazanmak adına diyalog temelli bir ilişki kurmayı ve bu ilişkiyi sürdürmeyi tercih etmektedirler. Bu bağlamda kültürel ve akademik değişim programları da ülkelerin yabancı kamuları ile ilişki kurmaları noktasında uygulamalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Örneğin; Fulbright Bursu, eğitim diplomasisi uygulamalarından biridir ve ABD, 1946'da Fulbright eğitim programıyla dünyanın her yerinden öğrenci, akademisyen ve sanatçıların eğitim, kültür ve sanat faaliyetlerini desteklemek amacıyla bu burs programını başlatmıştır. Erasmus, Mevlana, Farabi ve Socrates gibi bölgesel ve küresel hareketliliği destekleyen burslu uluslararası değişim programları ile üniversiteler de eğitim diplomasinin hem öznesi hem de mesaj kaynağı olmaktadır (Sancar, 2012: 102). Üniversiteler bu işlevleri ile ülkeler arasında kültürel dağıtımın da etkili araçlarından biri haline gelmektedir.

Kültürel etkileşimi sağlamada en etkili aktörlerin başında gelen eğitim kurumları, faaliyetleri ile farklı kültürdeki ülke vatandaşları ile iletişim sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda ülkelerin yumuşak güç unsurlarından eğitim de stratejik olarak yönetilmesi gerek bir süreç haline gelmiştir. Eğitim diplomasisi kavramı olarak ise çok yeni bir kavram olmakla birlikte ilk defa Center for Education Diplomacy (CED) tarafından kullanılmıştır. Eğitim diplomasisi, hükümetlerin eğitim kurumları ile etkin eğitim politikalarını geliştirmeleri ve söz konusu eğitim politikalarını uluslararası eğitime katkı sağlayabilecek biçimde düzenleme çalışmalarını içermektedir. Eğitim diplomasisinin günümüzde önem kazanmasının nedenlerinin başında öncelikli olarak ülkelerin yumuşak güçlerini uygulayabilecekleri bir uygulama alanı olması gelmektedir. Aynı zamanda bilim, araştırma, kültür ve dil gibi ülkelerin uluslararası alanda tanınmasına olanak sağlayan kamu diplomasisi faaliyetlerini kapsamaması, uluslararası öğrencileri ülkeye çekmesi ve ülkelerde tutması ve eğitim kurumlarının uluslararasılaşma sürecine katkı sağlaması bakımından hem ülkeler hem de eğitim kurumları açısından önem kazanmaktadır (Vaxevanidou, 2018: 59). OECD (2009) da 2030 yılı için yükseköğretimin uluslararasılaştırılması noktasında bazı tespitlerde bulunmuştur. Bu tespitlerin başında öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve kurumların hareketliliğini içeren sınır-ötesi ve ulus-aşırı yükseköğretim büyüyeceğine ilişkin öngörü gelmektedir. Akademik araştırmalarda uluslararası işbirliklerinin artacağı ve özel ve sınır ötesi yükseköğretimin önemi ve yayılması arttıkça, kalite güvencesinin de öneminin artacağına ilişkin öngörüler de diğer tespitlerdir (TGSP, 2021: 7).

Eğitim diplomasisine ülkelerin ilgisi son yıllarda artmış olsa dahi uluslararası öğrenci hareketliliğinin kökenleri M.Ö. 332 yılında Antik Yunan'a kadar dayanmaktadır. Euclid ve Arşimet gibi matematik dehalarının da çalışmalar yürüttüğü Mısır'ın İskenderiye kentindeki Yunanlılara ait bir kütüphane ve müze, Avrupa, Küçük Asya ve Kuzey Afrika'daki (fletcher.tufts.edu,1968) yükseköğretim amacındaki tüm öğrencilerin ilgisini çekmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise daha dinamik hale gelen uluslararası öğrenciler artık büyük ve küresel bir sosyal grup oluşturmaya başlamıştır (Ninkovich, 1996: 71). Günümüzde de gittikçe ivme kazanan kamu diplomasisi uygulama alanlarından olan eğitim faaliyetleri ile ülkeler arasında kültürel köprülerin kurulması daha kolay hale gelmiştir.

Dünyada birçok ülke yükseköğretimin uluslararasılaştırılması adına stratejik adımlar atmaktadır. Çünkü küresel dünyada uluslararası eğitim programları, ülkelere uluslararası etkileşim ve gelişimin sağlanmasına zemin kazandırmaktadır. En çok bilinen uluslararası eğitim programlarından Fulbright programı ile ABD uluslararası eğitim noktasında etkili ülkelerin başında gelmektedir. Fulbright'in yanı sıra Boren Burs Programı, Education USA, Dil Bayraktarlığı Programı (Language Flagship Program) ve Gilman Uluslararası Burs Programı gibi programlar gibi programlar da ABD'nin geniş katılımlı eğitim programları arasında yer almaktadır. British Council eğitim kursları ve Chevening burs programları gibi çok bilinen eğitim programları ile İngiltere, dünyada en fazla uluslararası öğrenciyi sahip ikinci ülke konumundadır. Her geçen gün büyüyen bir güç olarak Çin ise uluslararası öğrenci ve akademisyen hareketliliğinde kaynak ülke konumundadır ve genellikle ülke dışına öğrenci göndermeyi amaçlamaktadır. Türkiye de son yıllarda eğitim diplomasisinde önemli adımlar atan ülkelerden biridir. Bu adımlardan ilki de 2012 yılında Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Kurulu tarafından alınan kararla hayata geçirilen Türkiye Bursu programıdır. Bu devlet bursundan uluslararası öğrenciler faydalanmakta ve bu bursu da Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB) idare etmektedir (Bolat, 2017: 12). Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı'nın kurulmasıyla birlikte Türkiye'nin uluslararası öğrenciler politikası sistematik bir zemin kazanmıştır. Türkiye Bursları başta olmak üzere birçok burs programı ile birbirinden farklı coğrafyalardaki öğrenciler Türkiye'de eğitim imkânı yakalamakta ve Türkiye için birer kültür elçisi olabilmektedir.

Eğitim diplomasisi ile uluslararası alanda etkin olabileceğinin bilincinde olan Türkiye, burs programlarının yanı sıra dil eğitimi veren kurs ve okullar açma, öğrenci ve öğretim üyesi değişim programlarına katılım sağlama ve uluslararası öğrencilere yurt imkânı sağlama gibi faaliyetlerini de eğitim diplomasisi çerçevesinde yürütmektedir. Aynı zamanda dil birliği ve din birliği gibi birçok ortak paydada bulunduğu ülkelerle de eğitim alanında işbirliklerine imza atmıştır. Örneğin Türkiye, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi işbirlikleri ile eğitim diplomasisi alanında faaliyetler yürütmüştür (Yılmaz, 2017: 142).

Eğitim diplomasisi faaliyetlerine ağırlık veren ülkeler, hedef kamuları üzerinde uzun vadede kalıcı bir izlenim bırakmayı amaçlamaktadır. Örneğin; Avrupa Birliği'ne üye olan birçok ülke, uluslararası öğrenci hareketliliklerinin kapsamını genişleterek yaygınlaştırmaktadır (Özkan, 2015: 16). Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin gibi ülkeler

de ulusal eğitim sistemlerinin modernleşmesine ve uluslararasılaşmasına özel önem vermektedir (Nye, 2008: 94). Çin Konfüçyüs Enstitüsü ve Hindistan da Kültürel İlişkiler Konseyi gibi kültürel programları aracılığıyla kültürlerinin canlandırılmasını amaçlamaktadır (Zaharna, 2010: 6). Türkiye de ise 2007 yılında “Türkiye’yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye’nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırıp dostluğunu geliştirmek” amacıyla kurulan Yunus Emre Enstitüsü, Türk kültürünün canlandırılması misyonu ile faaliyetler yürütmektedir. 1993 yılında kurulan TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı) “Türk halklarının gönül birlikteliğini ve kardeşliğini güçlendirmek, ortak Türk kültürünü gelecek nesillere aktarmak ve dünyaya tanıtmak” amacı taşıyan 6 kurucu üye ve 8 gözlemci üye ile birlikte kurulmuş bir diğer kuruluşur (turksoy.org).

Ülkeler, yabancı ülkelerin halklarını etkilemek amacıyla eğitim çalışmalarından faydalanmakta hatta geçmişten günümüze genç nesillerin farklı kültürleri tanıyabilmeleri için eğitim politikalarını araç olarak kullanmışlardır. Bu nedenle de ülkelerin eğitim politikaları ile kültürel değişim programları birlikte yürütülmeye başlanmıştır. Kültürel değişim programları, hedef kamulara ulaşmayı kolaylaştırması ile eğitim politikalarının istenilen hedefi yakalanmasında önemli adımlardan biridir (Ünal Erzen, 2014: 54). Bu bağlamda uluslararası öğrenci olgusu dünya genelinde yükseliş eğiliminde olan ve hem hedef hem de kaynak ülkelerin üzerinde ciddiyle durduğu bir mesele haline gelmiştir. 1970’li yıllarda dünya çapında 800 bin civarında olan uluslararası öğrenci sayısı, UNESCO (en.unesco.org) 2019 verilerine göre dünya genelinde 7,5 milyona ulaşmıştır. Türkiye ise uluslararası öğrenci meselesinin öneminin farkına nispeten geç varmış ve eğitim alanındaki ilk hamlesi Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) olmuştur. 1992-1993 akademik yılından itibaren de Türkiye’ye Türk Cumhuriyetleri ve Akriba Topluluklarından burslu olarak öğrenci kabul edilmeye başlanmıştır. Ancak son zamanlarda eğitim diploması alanında attığı adımlarla dünya üzerinde uluslararası öğrenci hareketliliğinde söz sahibi ülkelerden biri olmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda da Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla uluslararası öğrenci sayısı 200 bine ulaşmıştır.

Gittikleri ülkelerin ekonomilerine katkı sağlamaları nedeniyle uluslararası öğrenciler, ülkeler için bir yandan ciddi birer ekonomik kaynak diğer taraftan da beşeri birer kaynak konumundadır. Uluslararası öğrencileri ülkelere çekmek adına da ülkeler birçok uygulama gerçekleştirmektedir. Örneğin, öğrencilere sunulan burs imkânları, barınma ve danışmalık hizmetleri gibi uygulamalar uluslararası öğrencilerin ülkeye çekilmesi ve onların ülkede kalmasında etkili faktörlerin başında gelmektedir. Bu nedenle de ülkeler her geçen yıl bu tarz faaliyetlerini iyileştirme veya yenilerini ekleme yoluna gitmektedir. Aynı zamanda gittikleri ülkeler ile kendi ülkeleri arasında bir kültür elçisi görevi gören uluslararası öğrenciler, ülkelerin kültür ve sanat anlayışından bilim ve eğitim kalitesine, siyaset ve kamu diplomasisinden ticaret ve sanayisine, hatta uluslararası rekabet gücüne de katkı sağlamaktadır (Levent ve Karaevli, 2013: 98). Bu katkılarından dolayı uluslararası öğrenciler önemli birer kamu haline gelmekte ve ülkeler de uluslararası

eğitime önem vermekte, uluslararası öğrencileri ülkelerine çekmek için çaba sarf etmekte ve politikalar geliştirmektedirler.

Uluslararası öğrenci sektöründe hizmet veren hedef ülkeler, uluslararası öğrenci hareketliliğinden aldıkları payı arttırmak amacıyla, ülkelerini öğrenciler için cazip hale getirmek adına çeşitli uygulamalara yönelmişlerdir. Uluslararası öğrenciler, hem ciddi anlamda ekonomik bir kaynak hem de ülkelerin ihtiyaç duyduğu beşerî bir kaynak olmak sebebiyle oldukça önemlidir. Üstelik uluslararası öğrencilerin getirileri sadece bunlarla sınırlı değildir. Kültürel iletişim ve etkileşimin yaygınlaştırılmasında hem hedef hem de kaynak konumunda olmaları da ülkeler için uluslararası arenada itibar ve imajın güçlendirilmesi, yabancı kamuların sempatisinin kazanılması, ülkeye merak uyandırılması vb. gibi birçok getirisi de bulunmaktadır.

IV. Diplomasi Açısından Kültürlerarası İletişim

Küreselleşme süreci farklı kültürlerle iletişim kurulmasını daha kolay hale getirmiş ve özellikle iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birbirinden çok farklı kültürler arasındaki iletişim de yaygınlaşmıştır (Alioğlu, 2011: 47). Kültürlerarası iletişimin ilgi alanını ise toplumsal hayatın ve günlük yaşamın farklı alanlarında farklı kültürlerden insanlar arasındaki iletişim ve etkileşim oluşturmaktadır. Kartari (2006: 23) kültürlerarası iletişimi, farklı kültürlere mensup bireyleri arasında etkileşim ve anlam aktarımları, yabancıların algılanması, açıklanması ve kültürel farklılıkların gözetilmesi gibi konuları inceleyen disiplinler arası bir bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Diplomasi ise kültürlerarası iletişimin stratejik olarak uygulandığı alanların başında gelmektedir. Devletler arasında resmi ilişkilerin yürütülmesini ifade eden diplomasi ile devletler aynı zamanda farklı kültürlerle iletişim kurmak durumunda kalmışlardır. Bu bağlamda kültürlerarası iletişim 21. yüzyıl diplomasi anlayışlarından kamu diplomasisinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Edmund Gullion'un kamu diplomasisine, kültürlerarası iletişimi dâhil etmesi ile kamu diplomasisinin iletişimsel yönü ve kültürel ilişkiler boyutu vurgulanmıştır. Akçadağ da (2019: 50) kamu diplomasisinin kültürlerarası iletişim boyutuna dikkat çekerek; kamu diplomasisinin, uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasi dışındaki ülkelerin yabancı ülkelerde kamuoyu sağlaması, dış ilişkilerin aktarımı ve bunun politika üzerindeki etkisini, özel kuruluşlarının farklı ülkelerdeki özel kuruluşlarla etkileşimde halinde olmasını, diplomatlar ve yabancı meslektaşları arasında iletişim sağlanmasını ve kültürler arası iletişim süreci gibi alanlarını kapsadığını ifade etmektedir.

Kamu diplomasisi uygulamaları üzerinde devlet dışı aktörlerin etkisi her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle de bu etkiyi tanımlamak ve kabul etmek de önemlidir. Kamu diplomasisi artık hükümet çabaları ile sınırlı değil, aynı zamanda kavramlarını ve anlayışını yeniden tanımlayan devlet dışı aktörleri de içermektedir. Yenidünya düzeni, devlet dışı aktörlerin yabancı kamuoyunu şekillendirmedeki rolü ve potansiyeline daha fazla odaklanılmasını gerektirmektedir. Kültürel etkileşim de bu şekillendirmeyi yapabilecek unsurlardan biridir. Kamu diplomasisi de bir yandan kültürel bilgilendirme ve kültürel iletişim faaliyetlerini kapsarken diğeryandan kültür aracılığıyla politikaların, değerlerin anlatılması, ortak anlayış yaratılması ve uzun vadeli ilişkiler geliştirilmesine

odaklanmaktadır (Signitzer, 2008: 206). Bu ilişkiler öğrenci/öğretim üyesi değişimleri, ticari birlikler, dil eğitimi, festivaller, sergiler, fuarlar, dostluk birlikleri, kültür merkezleri gibi kanallar aracılığıyla gerçekleşmektedir (Gilboa, 2000: 291).

Kamu diplomasisi, ülkelerin kendi toplumlarının menfaatleri ve ilişkileri üzerine odaklanmasıdır. Ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütürken dikkat etmesi gereken birçok temel husus bulunmaktadır. Bu hususlar, kültürel çeşitlilik ve farklı ulusal özelliklere rağmen dünyanın küreselleşerek daha da küçülmesi ve küresel bir ilişki görüşünün giderek gerekli hale gelmesidir. Bu bağlamda toplumların artık zaman ve mekân sınırlarının ötesinde yaşadığı ve söz konusu toplumların geniş bir ağ yelpazesinde iletişim ve etkileşim kurdukları düşünüldüğünde, iletişim çağının gereklilikleri olarak kamu diplomasisi göz ardı edemeyeceği unsurların başında gelmektedir. Yabancı kamuoyunu etkileme ve uzun vadeli ilişkilerin tesisinde dünya çapında fenomen haline gelen kamu diplomasisi, uluslararası arenada işbirliği anlayışının da gelişmesine zemin hazırlamıştır. Kamu diplomasisi kapsamında yürütülen eğitim faaliyetleri ile hem uluslararası öğrencilerin yabancı ülkelerde eğitim alarak ülkenin kültürünü tanımaları hem de ülkelere döndüklerinde kültürel köprüler kurmaları amaçlanmaktadır. Böylece uluslararası öğrenciler birer kültür elçisi haline gelmektedir. Bu bağlamda uluslararası öğrencilere yönelik Türkiye'nin faaliyetleri kapsamında kültürel ve sosyal aktiviteler düzenlenerek Türk kültürünün tanıtılması amaçlanmaktadır. Uluslararası öğrenciler ile mezun olduktan sonra kültürel bağların sürdürülmesi için onlarla irtibatın koparılması gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye'de faaliyet gösteren birçok dernek, federasyon ve topluluk bulunmaktadır. Aynı zamanda mezunlarla ilişkilerin sürdürülmesi için de dijital platformların sunduğu olanaklardan da yararlanılmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde yeni aktörlerin ortaya çıkması iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile mümkün olmuştur. Değişen ve dönüşen yeni diplomasi anlayışında sivil toplum kuruluşları, medya, uluslararası işletmeler, kanaat önderleri vb. gibi yeni aktörler büyük rollere sahip olmaya başlamıştır (Tiedeman, 2005: 7). Bu yeni aktörlerle birlikte ülkeler diğer ülkelerin kamuları ile daha güçlü bir etkileşim içerisinde bulunabilmektedir. Özellikle kültürel etkileşimin sağlanması ve sürdürülmesi noktasında uluslararası öğrenciler de yüzyıllardır birer kültür elçisi olarak kabul edilmiş ve ülkelerin hedef ülkeleriyle köprüler kurulmasında da en önemli aktörlerinden biri olmuşlardır. Günümüzün en etkili kültürel elçilerinden olan uluslararası öğrencilerin sayısı da her geçen yıl ülkeler bazında artış göstermektedir. Neredeyse tüm dünyaya yayılan öğrenci eğitim veya değişim programları ile öğrenciler birçok farklı deneyimler elde edebilmekte ve uluslararası hareketliliğin birer parçası olabilmektedirler.

Etkili bir kültürel dağıtıcı konumundaki medya, ülkelerin yabancı kamuları ile ilişkiler kurup geliştirilmelerinde önemli araçların başında gelmektedir. Yeni medyanın sunduğu olanaklarla da resmi web sitelerinin yanı sıra ülkeler, Facebook, Twitter, Instagram, Youtube gibi sosyal ağlarda aktif olmakta ve bu aktiflik ülkelere uluslararası alanda itibar oluşturma hususunda yardımcı olmaktadır. Bilhassa internetin belirli konularla ilgili kamuoyu oluşturulmasına ortam sağlaması, iletilmek istenen mesajları anında milyonlarca kişiye ulaştırması gibi avantajları, bu mecrayı uluslararası alanda

yaşanan ekonomik, siyasi, askeri, bilimsel ve kültürel gelişmeleri aktarma konusunda anahtar konumuna getirmektedir. Dijital medya temelli kamu diplomasisi çabalarının merkezinde ise dünyanın dört bir yanındaki insanlarla anlamlı bağlantılar ya da ilişkiler kurmak yatmaktadır. Devletler de kendi ülkelerinde eğitim gören uluslararası öğrenciler aracılığıyla hem kültürel iletişim ve etkileşimi sağlamakta hem de ülke markalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

V. Eğitim Diplomasisi Bağlamında Dijital Kültür Elçileri Olarak Türkiye Mezunları

Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrenciler, mezun olduktan sonra bir araya getiren birçok oluşum bulunmaktadır. Bu oluşumların başında TUMED Uluslararası Mezunlar Derneği gelmektedir. Türkiye’nin gönüllü medeniyet elçileri olarak misyonunu ifade eden dernek, kendisini şu şekilde tanımlamaktadır (tumed.org.tr): “uluslararası öğrenci olarak Türkiye üniversitelerinde eğitimini başarıyla tamamlayan Türkiye mezunları arasındaki dayanışmayı sağlamak ve artırmak, iş hayatında uluslararası mezunların kendi aralarındaki ilişkilerinin geliştirilmesinde aracı olarak ve Türkiye ile olan işbirliğini en üst düzeyde geliştirmek ve kuvvetlendirmek için faaliyetler düzenleyen bir uluslararası sivil toplum kuruluşudur.” 02 Mart 2016 tarihinde kurulan TUMED Uluslararası Mezunlar Derneği, 3000 üzeri Türkiye mezunu ve mezunlar tarafından ülkesinde kurulan 28 dernek ile irtibat halindedir.

Kültür elçilerini dijital ortamda bir araya getiren ve çalışmanın konusunu da oluşturan bir diğer mezun topluluğu da Türkiye Mezunları’dır. Türkiye Mezunları, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın katkıları ile oluşturulmuş dijital bir platform olmasından dolayı analize tabi tutulmuştur. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Türkiye Bursları ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından da desteklenmektedir. Çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Sınırlılıklardan ilki çalışmaya resmi kurumlar tarafından desteklenen mezun oluşumlarının dâhil edilmesi diğer özel veya sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen oluşumların araştırma dışı bırakılmış olmasıdır. Bir diğer sınırlılık ise yalnızca Türkiye’de faaliyet gösteren mezun oluşumlarının araştırmaya dâhil edilmesi ile uluslararası bir karşılaştırmaya imkân vermemesidir. Dijital ortamda kültür elçilerinin varlığı ve ülkelerin bu yolla mezunları ile iletişim halinde olmaları dijital çağın gerekliliklerinden biri haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada bu oluşumlardan birinin araştırmaya konu olması ve daha önce böyle bir araştırmanın yapılmamış olması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Çalışma ile söz konusu dijital platformun dijitalleşme, eğitim diplomasisi ve kültürlerarası iletişim çerçevesinde nasıl şekillendiğini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma kapsamında Türkiye mezunları web sitesi nitel araştırma tekniklerinden betimleyici analiz yöntemi ile incelenerek bu dijital oluşumun dijitalleşme, eğitim diplomasisi ve kültürlerarası iletişim açısından önemi üzerinde durulmuştur. Yıldırım ve Şimşek’e (2011: 222) göre betimleyici analiz ile bir araştırmada “ne” sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

AS1: Türkiye Mezunları eğitim diplomasisi açısından nasıl bir misyon üstlenmektedir?

AS2: Türkiye Mezunlarının eğitim diplomasisi açısından amaçları nelerdir?

AS3: Türkiye Mezunlarının dijital platformda yer alması eğitim diplomasisi açısından ne gibi avantajlar sunmaktadır?

AS4: Türkiye Mezunları dijital platformu, kültürel elçilik bağlamında nasıl bir işleve sahiptir?

Araştırma sorularından hareketle söz konusu oluşumun amacı, misyonu, etkinlikleri ve çalışmalarına ilişkin başlıklar analiz edilmiş ve elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu dijital platform aracılığıyla Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrenciler mezun olduktan sonra dünyanın neresinde olurlarsa olsun haberleşme imkânı bulmaktadırlar. Türkiye Mezunları oluşumu web sitesinde kendisini şu şekilde tanımlamaktadır (www.turkiyemezunlari.gov.tr): “Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerini ülkemizde tamamlayan mezunlarımızın mutlu anılarında yer almak, Türkiye’nin en değerli kazanımıdır. Türkiye Mezunları, bu bağlamda ülkemiz ile kendi ülkeleri arasında dostluk köprüleri inşa eden gönüllü elçilerimizdir. Türkiye Mezunları internet adresi, dünyanın dört bir yanına dağılmış olan Türkiye Mezunları’nın ülkemiz ile irtibatını korumak, mezunların birbirlerinden haberdar olmalarını sağlamak, istihdam olanakları yaratmak, Türk dili ve kültürü ile bağlarını sürdürmelerini ve kendi ülkeleri ile ülkemiz arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamalarını temin etmek amacıyla kurulmuştur. Ülkemizden mezun olmuş ve hâlihazırda burada okumakta olan öğrencileri bir araya getirmeyi amaçlayan internet adresimiz, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile mezunlarımızın değerli katkılarıyla oluşturulmuştur.” Birinci araştırma sorusu çerçevesinde mezunlar aracılığı ile ülkeler arasında ilişkiler geliştirilmesi ve işbirlikleri sağlanması noktasında Türkiye Mezunları’nın bir misyon üstlendiği görülmektedir. Söz konusu misyon ile mezunlara sunulan kariyer planlamaları ve istihdam olanakları gibi faaliyetler eğitim diplomasisi bağlamında önemli adımların başında gelmektedir. Bununla birlikte uluslararası öğrencilerin her birinin birer kültür elçisi oldukları göz önünde bulundurulduğunda Türkiye Mezunları dijital oluşumunun öğrencilerle kültürel bağların korunmasında önemli bir misyon üstlendiği de görülmektedir.

Türkiye Mezunları dijital platformu web sitesinde amaçlarını ise aşağıdaki gibi sıralamaktadır (www.turkiyemezunlari.gov.tr):

- “Türkiye Mezunları arasında iletişim, işbirliği ve dayanışma sağlamak amacıyla fiziki ve sanal platformlar oluşturmak
- Mezunlarla üniversiteler arasında sürdürülebilir bir ilişki kurulması teşvik edilerek akademik alanda işbirliği oluşturulmasına zemin hazırlamak
- Duyurular ve haberler üzerinden mezun çalışmalarına ilişkin bilgi edinme imkânı sağlamak

- Türkiye Bursları uygulamasının çeşitli aşamalarında mezunlarla işbirliği yapmak
- Türkiye Mezunlarının mesleki kariyerlerinde ilerlemelerini desteklemek ve yaşadıkları toplumların kalkınmalarına katkı sağlamalarını temin etmek amacıyla destek programları düzenlemek
- Türk firmaları ve üniversiteleri ile mezunlarımız arasında iletişim sağlayarak, mezunlarımıza kariyer fırsatı sunmak
- Türkiye Mezunlarının Türk dili ve Türk kültürüyle bağlarının devam ettirilmesine yönelik çalışmalar yapmak
- Türkiye Mezunlarının kendi ülkelerinde ve farklı ülkelerde yaşayan diğer mezun öğrenciler ile olan etkileşimi ve iletişimini arttırmak
- Türkiye Mezunlarının kamu kurumlarımızın temsilcilikleri ile iletişim ve işbirliğini güçlendirmek”

İkinci araştırma sorusuna istinaden Türkiye mezunlarının eğitim diplomasisi açısından amaçları ele alındığında mezunlarla hem akademik anlamda hem de mesleki kariyerleri noktasında dijital platformlar aracılığıyla işbirlikleri kurulması ön plana çıkmaktadır. Söz konusu işbirlikleri sayesinde sürdürülebilir ilişkiler kurularak kültürel bağların da güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye Mezunları web sayfasında faaliyetlerini “Mezun Buluşmaları” ve “Dernek Etkinlikleri” olmak üzere iki kategoride ele almıştır. Dünya genelinde yüz bin ve üzeri mezunu iş, aktivite, eğitim, kültür gibi birçok alanda buluşturduğunu ifade eden topluluk mezunların elde edecekleri ayrıcalıklara yer vermiştir (www.turkiyemezunlari.gov.tr):

- “Yüz binin üzerinde Türkiye Mezununun; mezun dernekleri-grupları, üniversiteler ve iş çevreleri ile iletişim kurma olanağı
- Mezun dernekleri aracılığıyla Türkiye Mezunlarının bir araya gelme ve ortak faaliyet üretme imkânı
- Portal üzerinden mezunlarımızın birbirleriyle iletişim kurabilme
- Duyurular ve haberler üzerinden mezun çalışmalarına ilişkin bilgi edinme
- Ulusal ve uluslararası alanda iş ve kariyer fırsatları
- Üniversitelerimiz ve mezunlarımız arasında akademik alanda iş birliği
- Mezunlarımızın Türk dili ve kültürü ile bağını sürdürme fırsatı
- Mezun hikâyelerini okuma ve kendi hikâyeni paylaşma imkânı
- Deneyimlerini paylaşma olanağı”

Türkiye Mezunları faaliyetlerine bakıldığında öncelikli olarak mezun buluşmaları dikkat çekmektedir. Moskova, Etiyopya, Pakistan, Tunus, Priştine, Batum, Beyrut,

Moğolistan, Kenya, Ukrayna, Bulgaristan, Irak, Kazakistan vb. gibi birçok farklı bölgede akademik kongre buluşmaları, iftar programları, açılış programları gibi mezun buluşmaları da gerçekleştirilmektedir. Tüm etkinlik bilgileri ise Türkiye Mezunları web sitesinde paylaşılmaktadır. Geçmişten günümüze mezun olan uluslararası öğrencilerin kendilerini tanıtmalarına imkân sağlayan mezun hikâyeleri bölümünde mezunların nasıl bir kariyere sahip olduklarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. İş ve Kariyer bölümünde ise iş dünyasına ilişkin bilgilere, toplantılara ve çalıştaylara yer verilmektedir. İş İlanları bölümünde ise birbirinden farklı birçok alana ilişkin ilanlar yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusuna istinaden Türkiye Mezunları'nın dijital platformda yer almasının eğitim diplomasisi açısından birçok avantaj sağladığı görülmektedir. Örneğin; Türkiye Mezunları web sitesinde “Haberler”, “Etkinlikler” ve “İş İlanları” olmak üzere mezunlarla ilişkilerin devamını sağlayacak üç ana başlık yer almaktadır. Haberler başlığı altında ‘mezun hikâyeleri’, ‘mezun buluşmaları’, ‘iş ve kariyer’, ‘videolar’ ve ‘duyurular’ olmak üzere alt başlıklar bulunmaktadır. İş İlanları sayfasında ise birçok işkoluna ait ilan bulunmaktadır. Kullanıcıların arkadaşlarını davet etmelerine imkân sağlayan bir davet butonu bulunmakta ve bu buton ile davet edilmek istenen kişinin e-posta bilgisi paylaşıldığında davet gerçekleşmektedir. Dijital oluşumun mezunlara sağladığı bu olanaklar ile mezunlar birbirleri ile iletişim ve işbirliği içerisinde bulunmakta ve doğal olarak da birer kültür elçisi olmaktadır. Böylece Türkiye Mezunlarının da dijital ortam ile mezunları bir arada etkileşim halinde tutmaya yönelik faaliyetlerinin, kültürel elçilik noktasında önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bir portala da sahip olan Türkiye Mezunları Türkiye Bursları Bilgi Sistemi (TBBS) kullanıcı bilgileri ile mezunların portala kayıt olmasına imkân sağlamaktadır. Türkiye ile ilgili sektörel bilgilerin yer aldığı ve mezunlara kurumlarla işbirliği kurmalarına ortam sağlayan Ask Turkey sayfasına link bulunmaktadır. Ask Turkey web sitesi, küresel satın alma uzmanları ile Türk ihracatçıları arasında doğrudan bağlantı sağlamak için faaliyet göstermekte ve bu web sitesi aracılığıyla Türkiye’de onlarca ihracat sektöründe faaliyet gösteren binlerce firmaya ulaşma ve iletişim kurma imkânı sağlamaktadır (www.askturkiye.com). Ayrıca Türkiye Mezunları'nın Facebook, Twitter, Instagram, YouTube olmak üzere dört sosyal medya platformunda yer aldığı görülmektedir. Topluluğun resmi web sitesinde de söz konusu platformlara linkler verilmiştir. Dijital dünyadan en çok beklenen güncel bilgilere ulaşmaktır. Bu nedenle söz konusu sitede güncellenme sorunu olduğu görülmektedir. Örneğin; etkinliklere ilişkin en son güncelleme 2018 yılında yapılmış ve yine iş ve kariyer noktasındaki bilgilerin de en son 2020 tarihinde güncellendiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte Türkiye Mezunları'na ilişkin sosyal medya hesaplarının ise daha güncel kullanıldığı görülmektedir. Genç mezunların hemen hemen hepsinin sosyal medya kullandığı göz önünde bulundurulduğunda söz konusu platform yerine sosyal medya hesaplarına ağırlık verildiği söylenebilir.

Türkiye Mezunları web sitesi aracılığıyla Türkiye’de öğrenim gören tüm öğrencilerin mezun olduktan sonra etkileşim içerisinde olmalarına imkân sağlanmaktadır. Aynı zamanda söz konusu bu dijital platformun oluşturulması dijital çağın her alanı değiştirip dönüştürdüğünün de bir göstergesi olarak görülebilir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki

gelişmeler dünyanın her yerinden milyonlarca insana aynı anda ulaşma olanağı sunmaktadır. Uluslararası öğrenciler ile mezun olduktan sonra kültürel bağların devamlılığı açısından bu dijital platformun varlığı önemlidir. Bir kültür elçisi olarak kabul edilen uluslararası öğrenciler kendi ülkelerine döndüklerinde yaşadıkları kültürel deneyimi aktararak kendi ülkeleri ile öğrenim gördükleri ülke arasında köprüler kurmaktadır. Günümüz dijital dünyası da dünyanın her yerinden her an milyonlarca mezun ile iletişim halinde olma imkânı sunduğundan kurulan kültürel köprülerin de sekteye uğramasını veya yok olup gitmesini önlemektedir. Bu nedenle ülkelerin birçok alanda dijital dönüşüme uyum sağladığı gibi mezunlarla kurulacak ve sürdürülecek ilişkilerde dijital ortamlardan yararlanması zorunluluk haline gelmiştir.

VI. Sonuç

Günümüzde ülkeler için kamu diplomasisi, ortak çıkar alanları oluşturulmasında ve karşılıklı güven sorunlarının, yanlış ve abartılı algıların önlenmesinde veya hafifletilmesinde kullanılabilir yegâne araç olarak görülmektedir. Kamu diplomasisi faaliyetleri ile hedef kitlelerle kurulan uzun vadeli ve kalıcı ilişkiler ülkelerin imaj, markalama, itibar, tanıtım vs. gibi amaçlarını gerçekleştirmelerini sağlayan önemli faaliyetlerin başında gelmektedir. Nye (2008: 94) hem ABD'nin hem de diğer ülkelerin en iyi iletişim araçlarının hükümetler değil sivil halklar olduğunu belirtmektedir. Ülkeler de kamu diplomasisi amaçlarına ulaşmak adına farklı uygulama alanlarından yararlanmaktadır. Bu alanların başında da eğitim gelmektedir. Eğitim kapsamında uluslararası öğrenci hareketliliğinin hem dünya genelinde en çok kaynak aktarılan alanlardan biri olması hem de son yıllarda Türkiye'de konuyla ilgili kapsamlı projelerin hayata geçirilmesi alana artan ilginin bir göstergesidir. Uluslararası öğrenci programları kültürel, akademik ve ekonomik olarak çok boyutlu bir faaliyet alanı olarak dikkat çekmektedir. Devletler bir yumuşak güç unsuru olarak uluslararası öğrenciler ile ilgili çalışmalar yürütmekte olup uluslararası eğitim alanında rekabetlerini arttırmışlardır. Uluslararası eğitim işbirlikleri ile dünyanın dört bir yanında öğrenim görme şansı yakalayan uluslararası öğrenciler ile birebir ilişkiler geliştirmek ülkelere hem ekonomik hem de kültürel anlamda avantajlar sağlamaktadır. Küreselleşme ile kültürlerarası iletişim ve etkileşimin ülkeler açısından kaçınılmaz olması uluslararası öğrencileri de bu ilişkilerin baş aktörü haline getirmiştir. Dijitalleşen dünyada ilişkilerin de seyri değişmiş ve ilişkiler dijital platformlar üzerinden şekillenmeye başlamıştır. Türkiye Mezunları da mezun olan uluslararası öğrencilerle dijital platformda bir araya gelmeyi amaçlayan bir oluşumdur ve mezunlar bu platformda etkileşim halinde birer dijital kültür elçisi olmaktadır. Türkiye Mezunları'nın eğitim diplomasisi açısından nasıl bir misyon üstlendiğine ilişkin araştırma sorusu çerçevesinde mezunlar aracılığı ile ülkeler arasında ilişkiler geliştirilmesi ve iş birlikleri sağlanması noktasında Türkiye Mezunları'nın bir misyon üstlendiği görülmektedir. Söz konusu misyon ile mezunlara sunulan kariyer planlamaları ve istihdam olanakları gibi faaliyetler eğitim diplomasisi bağlamında önemli adımların başında gelmektedir. Türkiye Mezunları'nın eğitim diplomasisi açısından amaçlarına ilişkin araştırma sorusu kapsamında mezunlarla hem akademik anlamda hem de mesleki kariyerleri noktasında dijital platformlar aracılığıyla işbirlikleri kurulması ön plana çıkmaktadır. Söz konusu işbirlikleri sayesinde sürdürülebilir ilişkiler

kurularak kültürel bağların da güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye Mezunları'nın dijital platformda yer alması eğitim diplomasisi açısından ne gibi avantajlar sunduğuna ilişkin araştırma sorusuna ilişkin yapılan incelemede Türkiye Mezunları'nın dijital platformda yer almasının eğitim diplomasisi açısından birçok avantaj sağladığı görülmektedir. Bu avantajların başında ise söz konusu web sitesinde “Haberler”, “Etkinlikler” ve “İş İlanları” olmak üzere mezunlarla ilişkilerin devamını sağlayacak üç ana başlığın bulunması gelmektedir. Türkiye Mezunları dijital platformunun kültürel elçilik bağlamında nasıl bir işleve sahip olduğuna ilişkin araştırma sorusu kapsamında; dijital oluşumun mezunlara sağladığı mezun buluşmaları, arkadaşlarını platforma davet etme imkânları ve mezun hikâyelerinin yer alması gibi olanaklar ile mezunlar birbirleri ile iletişim ve işbirliği içerisinde bulunmakta ve doğal olarak da birer kültür elçisi olmaktadır. Böylece Türkiye Mezunları'nın da dijital ortam ile mezunları bir arada etkileşim halinde tutmaya yönelik faaliyetlerinin kültürel elçilik noktasında önemli bir işleve sahip olduğunu göstermektedir.

Eğitim diplomasisi faaliyetlerini stratejik olarak yürütme çabasında olan Türkiye, mezun dernekleri gibi dünyanın hemen her ülkesinde mezunları ile bir araya gelmektedir. Ancak dijital platformlar üzerinden hayata geçirilen oluşumların sayısı çok azdır. Bununla birlikte Türkiye Mezunları dijital platformu oluşumunun mezunlarla iletişim ve etkileşim kurulmasında önemli adımlardan biri olmasına rağmen güncel bilgilerin söz konusu oluşumda yer almaması dijitalleşme hususunda giderilmesi gereken bir eksikliklerdir. Siteye giren mezunlar en son iş ve kariyer ilanlarından ve ya mezunlara ilişkin etkinliklerden haberdar olmak isteyebilir. Buna karşılık platformun sosyal medya hesapları daha güncel kullanılmaktadır. Bu bağlamda mezunlara yönelik kariyer ve iş fırsatlarının sunulduğu, etkinliklere ilişkin bilgilerin ve mezun hikâyelerinin yer aldığı Türkiye Mezunları gibi oluşumların artırılması ile birlikte bu oluşumların daha aktif kullanılması dijital çağda Türkiye'ye eğitim diplomasisi ve kültürel etkileşim noktasında büyük avantajlar sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Alioğlu, N. (2011). *İnanna'dan Leyla'ya: Kültürlerarası iletişim bağlamında doğum ve ölüm*. Ed: Necla Mora, Kültürlerarası İletişim Bağlamında İnsana Dair Duygular ve Ritüeller, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akçadağ Alagöz, E. (2019). *21. yüzyılda Rusya-Çin ilişkileri: Stratejik ortaklık mı adı konulmamış ittifak mı?*, Nobel Bilimsel Eserler.
- Ask for Turkey. (2021). <https://www.askturkiye.com/en>. adresinden alındı
- Bolat, M. A. (2017). Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikası: durum tespiti ve öneriler, Akgül, O. (Ed.), *Uluslararası Öğrencilik Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Perspektifler*. 8-19, Harf Yayın İletişim.
- Chan, W. W. (2004). International cooperation in higher education: Theory and practice. *Journal of Studies in International Education*, 8 (1), 32-55.

- Cull, N. (2009a). Public diplomacy before Gullion. N. Snow & P. M. Taylor içinde, *Handbook of Public Diplomacy*, Routledge.
- Cull, N. (2020). *Public diplomacy before Gullion: The evolution of a phrase*. N. Snow & Cull, N. içinde, *Handbook of Public Diplomacy*, Routledge.
- Gilboa, E. (2000). Mass communication and diplomacy: A theoretical framework. *Communication Theory*, 10 (3), 275–309.
- Gilboa, E. (2008), Searching for a theory of public diplomacy, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, No.1, 55-77.
- Grincheva, N. (2013). “Psychopower” of cultural diplomacy in the information age., CA: Figueroa Press.
- Kartarı, A. (2006). *Farklılıklarla Yaşamak*. Ürün Yayınları.
- Levent, F., ve Karaevli, Ö. (2014). Uluslararası öğrencilerin eğitimine yönelik politikalar ve Türkiye için öneriler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38 (38), 97-118.
- Mäkinen, S. (2016) In search of the status of an educational great power? Analysis of Russia’s educational diplomacy discourse, *Problems of Post-Communism*, 63: 3, 183-196, DOI: 10.1080/10758216.2016.1172489
- Morrow. E. R. Center of Public Diplomacy. (2021). What is public diplomacy? Definitions of public diplomacy. <http://fletcher.tufts.edu/Murrow/Diplomacy/Definitions> adresinden alındı
- Ninkovich, F. (1996). U.S. information policy and cultural diplomacy. *Headline Series*, 308 [microform] / [Washington, D.C.] : Distributed by ERIC Clearinghouse.
- Nye, J. (2008). Public diplomacy and soft power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 94-109.
- Pamment. J. (2013). *New Public Diplomacy in the 21st Century: A Comparative Study of Policy and Practice*. Routledge.
- Proedrou, F., & Frangonikolopoulos, C. (2012). Refocusing public diplomacy: The need for strategic discursive public diplomacy, *Diplomacy and Statecraft*, 23(4), DOI:10.1080/09592296.2012.736339
- Özkan, A. (2015). 21.yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye’nin kamu diplomasisi imkânları, *Stratejik Rapor*, No: 70, TASAM Yayınları.
- Sancar, G. (2012). *Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler*. Beta Yayınları.
- Signitzer, B. (2008). “Public relations and public diplomacy”, Some conceptual explorations, Ansgar Zerfass, Betteke van Ruler, Krishnamurthy Sriramesh (eds), *Public Relations Research-European and Internationals Perspectives and Innovations*.

- TUMED-Uluslararası Mezunlar Derneği. (2021). <http://tumed.org.tr/>. adresinden alındı.
- Tiedeman, A. (2005). Branding America: an examination of U.S. public diplomacy efforts after September 11, 2001. Master Thesis. Tufts University the Fletcher School of Law and Diplomacy.
- Türkiye Gençlik STK'ları Platformu (TGSP). (2021). *Sivil toplum kuruluşları için bir rehber Türkiye'de uluslararası öğrenciler*. Selika Ajans.
- Türkiye Mezunları. (2021). <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr>. adresinden alındı.
- TÜRKSOY. (2021). <https://www.turksoy.org/>. adresinden alındı.
- UNESCO. (2019). <https://en.unesco.org/>. adresinden alındı.
- Ünal Erzen, M. (2014). *Kamu diplomasisi*. Derin Yayınları.
- Vaxevanidou, M. (2018). Education as public diplomacy: How to build an international image in education. *Journal of Media Critique*. 4 (14), 55-70.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, D. V. (2017). Geleceğin diplomatik inşası: kamu diplomasisi aracı olarak Türk yükseköğretimi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 5. 138-150.
- Yunus Emre Enstitüsü. (2021). <https://www.yee.org.tr/>. adresinden alındı.
- Zaharna, R. S. (2010). *Battles to Bridges*. Palgrave Macmillan.
- Zaharna, R. S. (2020). *Communication logics of global public diplomacy, Handbook of Public Diplomacy*. Edited by Nancy Snow and Nicholas J. Cull. Routledge.
- İzgi, B., B., ve Alyu, E.(2018). Yoksulluk ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği: OECD ve AB Ülkeleri Panel Veri Analizi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17 (3), 9887-996.
- Narin, M. ve Kutluay, D. (2013), "Değişen küresel ekonomik düzen: BRIC, 3G ve N-11 ülkeleri", *Dosya Dergisi*, Ankara Sanayi Odası Yayını, ss.30-50.
- Öztürk, S. (2009). Enflasyon Hedeflemesi Yaklaşımı: Gelişmiş ve Gelişmekte olan Ülkelerin Karşılaştırmalı Analizi. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 16 (1), 192-205.
- Panizza, U. "Income Inequality and Economic Growth: Evidence from America Data", *Journal of Economic Growth*, Vol.7.
- Persson T. ve G. Tabellini, (1994), "Is Inequality Harmful for Growth", *The American Economic Review*, Vol.84, No.3.

- Saraç, T.B., (2009), “Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama (1988-2007)”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Şentürk, M. ve Akbaş, Y.E.(2014), “İşsizlik-enflasyon ve ekonomik büyüme arasındaki karşılıklı ilişkinin değerlendirilmesi: Türkiye örneği”, *Journal of Yasar University* 2014 9(34) 5820-5832
- Yeldan, E. (2000), "The Impact of Financial Liberalization and the Rise of Financial Rent on Income Inequality The Case of Turkey", *WIDER Working Paper Series*, WP No. 206.
- Yılmaz, G.Ö., (2005), “Türkiye Ekonomisinde Büyüme ile İşsizlik Oranları Arasındaki Nedenellik İlişkisi” *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı: 2, ss. 63-76.
- Yılmaz, Ö. ve Kaya, V., (2007), "Bölgesel Enflasyon Bölgesel Büyüme İlişkisi: Türkiye İçin Zaman Serisi ve Panel Veri Analizleri", *İktisat İşletme ve Finans*, Sayı: 247, ss. 62-78.
- Yumuşak, İ.G. ve M. Bilen (2000), 'Gelir Dağılımı - Beşeri Sermaye İlişkisi ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme' *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:2000, Sayı: 1, s.77-96.
- Yüceol, H.M., (2006), “Türkiye Ekonomisinde Büyüme ve İşsizlik İlişkisinin Dinamikleri”, *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, Yıl: 21, Sayı: 243, Haziran, ss. 81-95.